

Αχέροντας, το ποτάμι των μύθων Το τοπίο στη λογοτεχνία

Παυσανίας, *Ηλιακών Α'*, XIV.

«...[2] τῆς δὲ λεύκης μόνης τοῖς ξύλοις ἐς τοῦ Διὸς τὰς θυσίας καὶ ἀπ' οὐδενὸς δένδρου τῶν ἄλλων οἱ Ἥλειοι χρῆσθαι νομίζουσι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν προτιμῶντες ἐμοὶ δοκεῖν τὴν λεύκην, ὅτι δὲ Ἡρακλῆς ἐκόμισεν αὐτὴν ἐς Ἑλλάδα ἐκ τῆς Θεσπρωτίδος χώρας. καὶ μοι καὶ αὐτὸς ὁ Ἡρακλῆς ἐφαίνετο, ἠνίκα τῷ Διὶ ἔθυσεν ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῶν ἱερείων τὰ μηρία ἐπὶ λεύκης καῦσαι ξύλων: τὴν δὲ λεύκην ὁ Ἡρακλῆς πεφυκυῖαν παρὰ τὸν Ἀχέροντα εὔρε τὸν ἐν Θεσπρωτίᾳ ποταμόν, καὶ τοῦδε ἕνεκά φασιν αὐτὴν Ἀχερωίδα ὑπὸ Ὀμήρου καλεῖσθαι. [3] εἶχον δὲ ἄρα καὶ ἐξ ἀρχῆς οἱ ποταμοὶ καὶ ἐς τόδε ἔχουσιν οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύειν πρὸς γένεσιν πόας τε καὶ δένδρων: ἀλλὰ πλεῖσται μὲν ὑπὸ Μαιάνδρου μυρῖκαι καὶ μάλιστα αὔξονται, Ἀσωπὸς δὲ ὁ Βοιωτῖος βαθυτάτας πέφυκεν ἐκτρέφειν τὰς σχοίνους, τὸ δένδρον δὲ ἡ περσεῖα μόνου χαίρει τοῦ Νείλου τῷ ὕδατι. οὕτω καὶ τὴν λεύκην θαῦμα οὐδὲν καὶ αἰγείρον τε καὶ κότινον, τὴν μὲν ἐπὶ Ἀχέροντι ἀναφῦναι πρῶτον, κότινον δὲ ἐπὶ τῷ Ἀλφειῷ, τὴν δὲ αἰγείρον γῆς τῆς τῶν Κελτῶν καὶ Ἡριδανοῦ τοῦ Κελτικοῦ θρέμμα εἶναι.»

Αχερουσία, Στίχοι: **Νίκος Γκάτσος**, Μουσική: **Σταύρος Ξαρχάκος**.

Καράβια ταξιδεύουν
στην Κίνα, την Ασία
κι ένα μικρό πλεούμενο
για την Αχερουσία

Κόσμος το βλέπει στο γυαλό
κι εκείνο προχωράει
χιλιάδες οι αμαρτωλοί
κι ο Αδης δεν χωράει

Τρέχει παλεύει ο άνθρωπος
και χάνει το μυαλό του
για το σκυλί τον Κέρβερο
να βρει τον οβολό του

Δόξα και πλούτη κι ομορφιά
και της ζωής το ψέμα
όλα βουλιάζουν κάποτε
στου Αχέροντα το ρέμα

Αχερουσία, Στίχοι/Μουσική: Βαγγέλης Γιαννάκης.

Το φόβο μη φοβάσαι
κι ο πόνος δεν πονεί
μόνο ξεφανερώνει
του θάνατου η στιγμή.

Απ' την Αχερουσία
αθάνατο νερό
σαν πρόσφορο η θυσία
στου χρόνου το ιερό.

Της λησμονιάς η δίψα
σε χείλη κοφτερά
αρχάγγελου αγρύπνια
με κόκκινα φτερά.

Απ' την Αχερουσία
αθάνατο νερό
σαν πρόσφορο η θυσία
στου χρόνου το ιερό.

Ψυχαμοιβός, Στίχοι/Μουσική: **Ρόδο του Ανέμου**.

Κάτου στη -γεια σας παιδιά-κάτου στην Αχερουσία
κάτου στην Αχερουσία είμαι ο ίσκιος του Παρία
κι όνειρο -κι αμάν αμάν-κι ονειρολαθρεπιβάτης
τριγυρνώ λαμνοκοπώντας στα ασημόχυτα νερά της.

Μέσα στις-όπως τ' ακούς-μέσα στις νεροσπηλιές
λούζομαι τους σταλακτίτες αγιασμοδροσοσταλιές
τις ψυχές-κι αμάν αμάν-με τα λευκοσέντονά τους
σεργιανίζω με τα έρμα κολυβοκτηρίσματά τους.

Κι είναι γε-βάλτε να πιω-κι είναι γέροι και γριές
και παιδιά παληκαρούδια και λουλουδοκοπελιές
κι η καρδιά-κι αμάν αμάν-κι η καρδιά μου είναι βαριά
κι ούτε το κρασί δροσίζει του φρουρού τη μοναξιά.

Κι όπως κα-αλήθεια λέω-κάνει κύκλους το νερό
μια ευχή καταραμένη τρώει το δόλιο μου μυαλό
ποιος βαρκά-κι αμάν αμάν-ποιος βαρκάρης θα βρεθεί
για να πάει ως την όχθη τη δίκη μου την ψυχή.

Έρωτας Αρχάγγελος, Στίχοι: **Δημήτρης Λέντζος**, Μουσική: **Χρήστος Λεοντής**.

Σάββατο χαράματα μπρος στην Αχερουσία
χόρεψα ζειμπέκικο πάνω στην φωτιά
βήματα γενέθλια για την αθανασία
κι όλες οι αγάπες μου μία ξενιτιά

Πήρα από τα μάτια σου λίγο μαύρο χρώμα
κι έβαψα τα ρούχα μου -μάννα μη με δεις-
την στερνή κουβέντα σου την θυμάμαι ακόμα
σαν χορεύεις μου 'λεγες, να 'σαι ο Διγενής

Βλέμματα χαράξανε στις μαύρες τις οθόνες
κι οι τυφλοί προφήτες προδίδουν τους χρησμούς
έρωτας αρχάγγελος σαν τις παλιές εικόνες
κι ο χορός του κόσμου ραγίζει τους αρμούς

Πήρα από τα μάτια σου λίγο μαύρο χρώμα
κι έβαψα τα ρούχα μου -μάννα μη με δεις-
την στερνή κουβέντα σου την θυμάμαι ακόμα
σαν χορεύεις μου 'λεγες, να 'σαι ο Διγενής

Είναι τα τραγούδια μας ηφαίστεια που καίνε
σώματα κι αγάλματα βγάζουνε φτερά
τα αρχαία πάθη μας και τα φιλιά σου φταίνει
κοίτα αναστήθηκα για δεύτερη φορά

Πήρα από τα μάτια σου λίγο μαύρο χρώμα
κι έβαψα τα ρούχα μου -μάννα μη με δεις-
την στερνή κουβέντα σου την θυμάμαι ακόμα
σαν χορεύεις μου 'λεγες, να 'σαι ο Διγενής

Ηρόδοτος, Τερψιχόρη Ε' 92, 7

«...Περίανδρος δὲ συνιείς τὸ ποιηθὲν καὶ νόῳ ἴσχων ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπειρόχους τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίητας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώκων, Περίανδρος σφέα ἀπετέλεσε, μὴ δὲ ἡμέρη ἀπέδυσσε πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἐωυτοῦ γυναῖκα Μέλισσαν. [2] πέμψαντι γὰρ οἱ ἐς Θεσπρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκυομαντήιον παρακαταθήκης πέρι ξεινικῆς οὔτε σημανέειν ἔφη ἡ Μέλισσα ἐπιφανεῖσα οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἢ παρακαταθήκη· ῥίγοῦν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν γὰρ οἱ συγκατέθαψε ἱματίων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων· μαρτύριον δὲ οἱ εἶναι ὡς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἵπνὸν Περίανδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. [3] ταῦτα δὲ ὡς ὀπίσω ἀπηγγέλη τῷ Περιάνδρῳ, πιστὸν γὰρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον ὃς νεκρῷ ἐούση Μελίσση ἐμίγη, ἰθέως δὴ μετὰ τὴν

ἀγγελίην κήρυγμα ἐποιήσατο ἐς τὸ Ἑραιοὺν ἐξίεναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὡς ἐς ὀρθὴν ἦσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμεναι, ὃ δ' ὑποστήσας τοὺς δορυφόρους ἀπέδυσσε σφέας πάσας ὁμοίως, τὰς τε ἐλευθέρας καὶ τὰς ἀμφιπόλους, συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα Μελίσση ἐπευχόμενος κατέκαιε. [4] ταῦτα δὲ οἱ ποιήσαντι καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντι ἔφρασε τὸ εἶδωλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸν κατέθηκε χῶρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην.

τοιοῦτο μὲν ὑμῖν ἐστὶ ἡ τυραννίς, ἧς Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων. [5] ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τότε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμέας εἶδομεν μεταπεμπομένους Ἴππίην, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θωμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθά τε ἐπικαλεόμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους μὴ κασιπτάμενοι τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκὼν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατάγοντες Ἴππίην· ἴστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.»

Παυσανίας, Φωκικά, Λοκρῶν Οζόλων , XXVIII.

«...τὸ δὲ ἕτερον μέρος τῆς γραφῆς τὸ ἐξ ἀριστερᾶς χειρός, ἔστιν Ὀδυσσεὺς καταβεβηκὸς ἐς τὸν Ἄϊδην ὀνομαζόμενον, ὅπως Τειρεσίου τὴν ψυχὴν περὶ τῆς ἐς τὴν οἰκίαν ἐπέρηται σωτηρίας: ἔχει δὲ οὕτω τὰ ἐς τὴν γραφὴν. ὕδωρ εἶναι ποταμὸς εἴοικε, δῆλα ὡς ὁ Ἀχέρων, καὶ κάλαμοί τε ἐν αὐτῷ πεφυκότες καὶ ἀμυδρὰ οὕτω δὴ τι τὰ εἶδη τῶν ἰχθύων σκιάς μᾶλλον ἢ ἰχθῦς εἰκασίαι. καὶ ναῦς ἐστὶν ἐν τῷ ποταμῷ καὶ ὁ πορθμεὺς ἐπὶ ταῖς κώπαις. [2] ἐπηκολούθησε δὲ ὁ Πολύγνωτος ἐμοὶ δοκεῖν ποιήσει Μινυάδι: ἔστι γὰρ δὴ ἐν τῇ Μινυάδι ἐς Θησέα ἔχοντα καὶ Πειρίθουν.»